

Childhood, Youth and Social Change: A Comparative Perspective:

Diana Leonard

Persons in Their Own Right: Children and Sociology in UK

Sociologie dětství je teprve ve stádiu svého zrodu. Donedávna se sociologie dětstvím zabývala pouze jako okrajovou částí jiných výzkumných témat. Děti byly zkoumány především jako objekty vztahů dospělých a zejména vztahů žen-matek. **Co přispělo k tomu, že se dětství dostalo do popředí výzkumného zájmu sociologie a že se sociologie dětství ustavila jako samostatná sociologická disciplína?**

Vezmeme-li v úvahu problematiku občanských, politických a sociálních práv, byla tato práva nejprve prisouzena mužům. Koncem devatenáctého století sílilo sociální hnutí za emancipaci žen, jimž tato práva byla přiznána na počátku století dvacátého. Trvalo několik desetiletí, než se ženy etablovaly v dříve mužské společnosti. S rostoucím zastoupením žen ve vlivných a významných pozicích ve všech oblastech, se začaly dostávat do popředí také jiné problémy, než tomu bylo do té doby – a to také v sociologii. V šedesátých a sedmdesátých letech se začaly rozvíjet gender studies. Důsledkem jejich rozvoje je také zvýšení zájmu o problematiku dětství o pár desetiletí později. Ne nadarmo je dvacáté století nazýváno stoletím dítěte, což s sebou přináší také rozvoj práv na ochranu dítěte.

Jaký je obraz současného dětství? A jak se liší dnešní obraz od minulosti?

Dětství je období přípravy dítěte na život dospělého. Dítě je chráněno před povinnostmi dospělých, avšak je na ně v průběhu socializace systematicky připravováno, aby bylo schopno roli dospělého na sebe dříve či později převzít. Je kladen důraz na jeho osobnostní růst a na respektování jeho práv a potřeb.

Jaké jsou metodologické problémy při zkoumání dětství?

Hlavním problémem je omezená možnost získat informace přímo od dětí. Při výzkumu je nemožné používat do určitého věku dítěte některé techniky dotazování a interview. Často jsou děti zkoumány prostřednictvím svých rodičů. Je tedy mnohem jednodušší provádět jejich pozorování. Zde ovšem narážíme na problematiku zúčastněnosti a objektivnosti takového sledování.

Je pochopitelné, že tyto malé děti jsou ideálním objektem pro pediatrické výzkumy, zahrnující nejrůznější objektivní měření a laboratorní vyšetření, což může být také jednou z odpovědí na následující otázku:

Proč byla věnována větší pozornost biologickým a psychologickým výzkumům?

Velký vliv zde mělo především biologické zaměření psychoanalýzy první poloviny dvacátého století a směrů, které ji následovaly. Dále je patrný vliv sociobiologie v padesátých letech a teorie připoutání Johna Bowlbyho v letech šedesátých, zaměřujícího se na vztah matky a dítěte a na psychologické charakteristiky dítěte. S postupnou změnou struktury rodiny po druhé světové válce se začala obracet pozornost ke strukturálnímu pojetí rodiny a jejímu vlivu na vývoj dítěte. Toto strukturální pojetí je již prostorem otevřeným také pro sociologii...

Rodina jako samostatná strukturovaná jednotka a postavení dítěte v ní?